

Néprajzi érdekességek 5

Rákosi-címeres hordókulacs Kántor Sándor műhelyéből

A [hordókulacs](#) 3–10 kicsi, összeragasztott hordócskából álló égetett szeszes ital tárolására használt ólommázás cserépedény. A hordócskákat csövekkel illeszti a fazekas egymásra és egymás mellé oly módon, hogy az építmény körvonalaiban háromszöget alkot. Mindegyik formát egyedileg készítették, általában megrendelésre, és gyakran évszámmal, névvel látta el mestere. Első fennmaradt emlékei a 18–19. sz. fordulójáról valók (pl. Nagyszalonta, 1790; Hódmezővásárhely, 1813; Ják, 1824). Képünkön Kántor Sándor műhelyéből láthatunk egy rendkívül ritka darabot, mely tíz apró hordócskából áll, és alulról a második sor középső hordóján egy Rákosi-címer éktelenkedik. Ez a tárgy a karcagi [Kántor Sándor fazekasházban található \(5300 Karcag, Erkel Ferenc utca 1.](#)

), melyet a

[Györffy István Nagykun Múzeum](#)

üzemeltet. A mesterről írt kiadványokban nem találkozunk vele. A képünkön látható hordókulacs páratlan érdekessége múltunknak.

A reformkor után ugyanis népünk körében széles körben elterjedt a koronás kiscímer ábrázolása minfenféle használati tárgyakon, így a kerámiákon (hazafias edények) is. Mellette sokkal kevesebbet ábrázolták a koronátlan kiscímert (helytelen néven Kossuth-címert). A népi kultúrába ezeken kívül néha megjelent a Habsburg-címer vagy a sas keverve nemzeti címerünkkel, valamint a Rákosi-, és Kádár-címer is. Utóbbiak rendkívül ritkának számítanak, többnyire valamilyen kényszer (pl. pártutasítás) állott elkészítésük mögött. Ezt a konkrét darabot Rákosi Mátyás 60. születésnapjára készítette Kántor Sándor, akkor ugyanis az összes kézművest "felkérték" készítsen ajándékot Rákosi elvtársnak.

Irodalom:

Benedek Csaba: Nemzeti jelképpel díszített tárgyak a Szolnok megyei múzeumok gyűjteményeiben, In: Tisicum XXII. Szolnok, 2014. 145-158.

Domanovszky György: Kántor Sándor, A népművészet mestere kiállítása, Múcsarnok, Budapest, 1970.

Domanovszky György: Kántor Sándor, Budapest, 1977.

Füvessy Anikó-Gulyás Éva: Kántor Sándor Fazekasház, Karcag, 1984.

Nagy Molnár Miklós: Népi kerámia a Nagykunságban, Karcag, 2007.

[Nagy Molnár Miklós: Kántor Sándor Fazekasház](#)

[István Erzsébet: Kulacs, In: Néprajzi Lexikon 3. K-Né, Budapest, 1980. 346-347.](#)

Selmeczi Kovács Attila: Nemzeti jelképek a népművészetben, 2014.